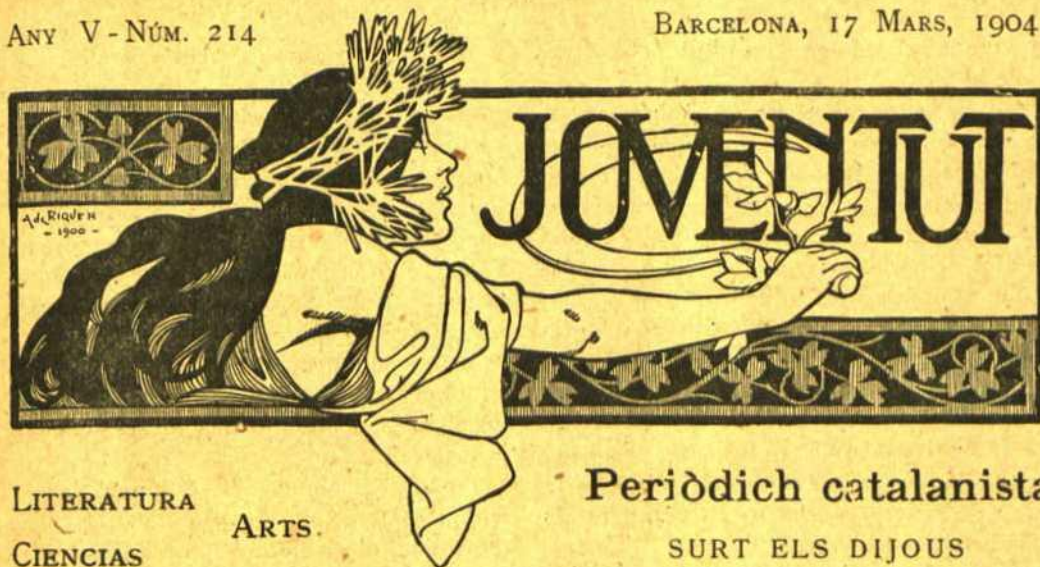

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

, ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 ,

, SENSE FOLLETINS. 25 ,

SUMARI:

Reflexions y pressentiments, per Trinitat Monegal.—
L'antich carnaval de Barcelona (continuació), per
Sebastià Junyent.—Guerra sans quartel, per Arnau
Martínez y Serriñà.—Llegendes orientals, per I. Tur-
gueneff, traduït de F. Pujolà y Vallès.—Afinitat
del Catalanisme, per Agustí Pedret y Miró.—Tea-
tres, per Emili Tintorer.—Flirt, per Octavi Pell Cuf-
fi.—Notas bibliogràfiques, per Geroni Zanné.—Novas.

FOLLETÍ:

LES DISPERSES, per Joan Maragall.—Plech 13

MÉS ENLLÀ DE LAS FORSAS, per Bjornstjerne
Bjornson.—Traducció catalana.—Plech 33.REFLEXIONS
Y PRESSENTIMENTS

Ja hem vist passar arrencats, portant la
llureya del súbdit del déu Mars, una corrua
de joves, arrencats per força de sas llars y
dels brassos de sas mares, allunyats dels es-
guarts de sas estimades y dels tendres cuy-
dados de sas germanas, deixant per complert
a la gran mare terra a la que devèm totas
nostras forsas y tota nostra vida. Quàn poch
ne tornaran als pobles y masias que'ls vege-
ren néixer, a conreuhar la terra! Y els que hi
tornin portaran en son si l'estigma del *no fer*.
res y continuar vivint *sobre'l país*.

Ensemps, hem vist y veyèm encara las
tristas y negres pissarras en las parets de
las redaccions dels periòdichs, portant escri-
tas ab guix las novas de la guerra que té
lloch allà d'enllà del nostre horitzó, plaga
qu'augmenta'l nombre d'individus que de
aquesta vida fugen y que comensa a esten-
dre sobre'l cel de la humanitat la fosca nu-
volada que acabarà ab furiosa tempesta.

Y nostre públich, al igual que'ls públichs
de las altrás nacions, contempla febrorench,
brillantli'ls ulls de joya, las masses arren-
gladas de llampants uniformes, corre
adalerat darrera d'ellas al compàs d'aixor-
dadoras moixigangas, y s'atura cada jorn
embabiecat pera llegir els últims *partes* de la
guerra, y arrenca de las mans dels venedors
els periòdichs que portan las noticias més
frescas y veritables d'aquellas llunyanas ter-
ras. Quants més combats hi ha, y més sang-
nants són, millor, més venda, més lleri-
dors!

Es més: la humanitat, com nostra terra,
està ja dividida en dos bandos: l'un rus, l'al-
tre japonés. ¿Per què són els uns partidaris
del imperi rus? ¿Per què'ls altres ho són del
Mikado? ¿Qui ho sab?... Per res, per sim-
patia...

Tots saben, uns y altres, que cap dels dos
estats lluyta per un ideal enlayrat; que cap
dels dos tenia en perill sa llibertat; qu'abdós

lluytan pera explotar a un altre poble: mes què hi fa?

Lo qu'es possible que no sàpigan es que la guerra sempre ha donat y donarà llum al monstre més horrible qu'ha existit y existir pugui: la tirania. Lo que no saben es que de la guerra naix forsosament la preponderancia del estat sobre l'individu, l'esclavatge d'aquest vers aquell. Y que aquest resultat s'assoliria del mateix modo malgrat la lluyta tingués lloch per un gran ideal.

Y, sobre tot, quan se tracta d'una guerra com la d'ara, quins efectes repercuteixen en tot el món, alashoras la nuvolada, prenyada de tirania, s'estén sobre tots els pobles, y la tempesta's desencadena arreu enrunant els temples de la Llibertat.

En la terra no's conegué la tirania fins qu'esclatà la primera guerra, per petita que fos; y d'aquesta'n nasqué l'esclavatge dels vensuts, y ensemps aparegué l'estat, qu'esclavitza als que foren vencedors. Triomfant una familia, un *clan* o una tribu, el vencedor degué continuar la organisació que li donà la victoria, no tan sols per la imposició dels capdills que'ls dirigiren, sinó pera estar preparats pera'l demà insegur, pera defensarse dels pobles vehins y mantenir en sa dominació als vensuts, pera conservar sas conquestas y pera poder ferne de noves a fi d'estendre son territori. La manera de ferho ja l'havian apresada. Hèusel aquí'l naixement del estat, y ab ell de la tirania: la guerra donà llum al monstre qu'avuy ens aclapara.

La historia explica prou bé lo demés que passà fins nostres dias: guerras y més guerras; vencedors y vensuts; uns estats naixent, fentse més y més grans, y els altres desapareixent dels àmbits de la terra... Sols una cosa dura y durarà, y es l'esclavatge del individu, la tirania del estat. Lo mateix es pels vencedors que pels vensuts: tots són esclaus.

Lo que passa y passà es conseqüència lògica y natural del modo d'ésser de las cosas. L'estat, en previsió de las guerras, y més encara quan està amenassat d'una bon xich propra, concentra més y més sa organisació militar en detriment dels individus y organismes intermitjos, dominantlos quan menys desde'l punt de vista econòmic, y la llibertat y autonomia d'aquests va minvant cada jorn, fins arribar a la negació.

Donchs bé: com ja hem insinuat, avuy sentim las primeras bufadas precursoras que'ns avisan a nosaltres, vianants del desert de la vida, qu'es proper el jorn en que'll *simoun* de la tirania arrasarà nostres drets, enrunarà nostras llibertats; y nosaltres, per comptes d'ajuntarnos tots els que creyem y volèm la llibertat dels pobles y dels individus pera donar l'aixordador crit de protesta, esperem extasiats el jorn de la tempesta; semblèm els salvatges que agenollats adoravan a son rey-butxi, els condemnats que beneheixen l'argolla que deurà endogalarlos.

Trista condició la del sér humà! Sempre enlluhernat pel no-res, sempre atret per la mort, admirador etern del tirà... pasta d'esclau!

TRINITAT MONEGAL

L'ANTICH CARNIVAL DE BARCELONA

(Continuació)

En Joseph Malagarriga, artista en cera, era'l qu'havia modelat las testas del Carnestoltes y de la seva familia. El ninot que representava al *héroe*, estirantli un cordill dissimuladament, feya anar el cap com si saludés al poble. En Malagarriga inventà també una enginyosa maquineteta pera que fumés; saludant y ab el *puro* a la boca, feya una il·lusió complerta. A l'hora de la mort, en mitj de la confusió que regnava al palau, li cambiavan la testa de cara riallera per un'altra d'ulls aclucats y color cadavèric.

L'any 61, l'arribada també fou brillantíssima y l'enterro també concorregut, segons trobo en *El Pájaro Verde*, periòdic satíric d'aquell temps, que's queixa amargament dels molts mamarratxos que's veuen y troba'l Carnaval inferior al any passat y ab tendència a decaure. Parlant de la cavalcada del dijous gras, diu: *La cuestación ha producido muy buen resultado. Es verdad que los señores que componian la cabalgata se cuidaban más de los socorros para los pobres que de divertirse.*

També sortiren a captar els voluntaris catalans.

Don Antón de la mesura del oli, advocat, era'l poeta de la cort de sa majestat el rey de la tabola, y després, quan entrà en la *Societat del Born* element jove, ho fou en Rossendo Arús y Arderiu. Esmersaren sa inspiració en programas, himnes, bandos, amnistias,

testaments y dècimas que's venian, destinantse el producte a fer caritats.

Com n'hi ha que tenen fort regust de poble barceloni, transcriuré'ls fragments que m'han semblat més curiosos de las fullas qu'han arribat a mas mans.

En el *testament* del any 61 hi ha la clàusula següent referent a la esposa del Carnestoltas:

Passant a segonas nupcias
podrà disposar de tot,
puig prefereixo se case
a que tinga un burinot.

Al parlar dels seus fills, diu:

Sent tan brètol y dimoni
Llorensó, mon fill petit,
millor serà que se'n vagi
a fer fortuna a Madrid.

Y més avall afegeix:

Ab mos béns fundo desd'ara
Càtedra de Català,
que serà desampenyada
per qui ma vida explicà.

Lo Xato del cap del Born
queda per mi autorisat
pera redactar un diari
que no tinga serietat.

En el *programa* del any 62 hi trobem lo següent:

Tot lo chor de la maynada
ab varis tons cantarà
el: *Mambriú se'n va a la guerra...*
Quan lo pare no té pa...

Vindran a la comitiva
las carniceras guapetas
disfressadas de piratas
ab tallants per escopetas.
Las revenedoras totas,
criadas y pescateras,
ab patillas y mostatxo,
vestiran de granaderas.

En el *testament* del mateix any, el *Baró de la Paciencia*, Carnestoltas IV, fa criticas d'actualitat.

L'agonitzant fanal d'oli
ab llum de poca franquesa
il·lumina als ciutadans
del carrer de la Princesa.

Com monument apreciable
entre las set maravellas,
del Mercat del Born las taulas
se guardaran per tan velles.

Al *programa* del any 68 hi recullo:

Niñeras y didas,
junt ab els soldats,
faràn las guerrillas
dels epamorats.

Y las pescateras,
ab el peix rentat
y ganya pintada,

vindrán de soldat.
Las de la badella,
que vénen molt bou,
faràn d'artilleras
per guanyar un sòu.
Y las carniceras
que carregan d'òs,
aniràn d'escolta
a cavall d'un gos.

El *Duch de las Camándulas*, Carnestoltas XII, en son *ordeno y mando* del any 70, diu:

«1. Las reuniones y grupos que passin de cent mil personas serán disolts.

2. No's pot tirar res, ni anch que sigui llavor de pussa, perquè'l tirar fa xicot o soldat.

3. Ningú portarà cap disfràs indecent. Això privarà a moltes senyoras que tenian ganas de venir ab els vestits que usen...

5. Se mataran tots els cavalls perquè no serveixen desde la invenció dels velocipedos.

10. Pera imitar als francesos, aboleixo las pessetas y en cambi faré encunyar franchs, mes, pera no ésser pobres y tontos, valdrán trentaquatze quartos.

14. Tots els que siguin padrins posaran per nom: *Diego, Lola, Marqués, Capitá, Baró*, y continuant la moda de las botas altas y de las valonas, ja'll vinga fer *Flor de un día* al mitj del carrer.

16. Mà a la butxaca tot barceloni, que la *Societat del Born* surt demà dissapte a captar pels pobres; qui no pugui donar una pesseta, qu'emmatllevi un duro.»

Trech del *programa* las següents quartetas.

Si bé qu'es Monarca,
república vol,
perque tothom mani
quan governi sol.

Vingan las timbalas,
que surtin gegants;
ja no hi ha monàrquichs
ni republicans.

Per fer la tabola
estarem units:
ciutadans som tots,
a fóra partits.

Aquellas senyoras
que van disfressadas
ab el fioc al cul,
ja són convidadas.

Las revenedoras,
per ferho millor,
portaran darrera
una coliflor.

Y las pescateras,
que són més llengudas,
portaran un mos
per quedarse mudas.

A chor tots els ximpls
sovint cantaràn,
Carnaval con honra
que vagi endavant.
Y serà gloriosa
aqueixa funció,

quedant sols la gloria
per qui té turró.

El final parodiava la tonada de la cansó
del *Can-can*:

Oydà, oydà!
que durí tant com pugui,
oydà, oydà!
dimars s'acabarà.

Del testament del mateix any, copio:

Del ventre estich reïnflat
y temo no tingui un dany.
Me só engullit en tres días
lo *presupuesto* d'un any.

Els homes han despreciat
mon govern paternal, dols,
puig quan uns han volgut naps
altres han demanat cols.

Vos dono unas garantías
ab las que estaréu tan bé
com una dobla de quatre
posada al mitj del carré.

Me separo d'eixa terra
de tothom desenganyant,
puig veig que qui no té empleo
diu mal del qu'està empleat.

L'any 71's titulava *Baró de la Boyra*, y
acabava aixís una allocució dirigida als barcelonins:

«Barcelonins! Jo, lo nèt de cent Carnestoltas, vos exhorto a la gresca! Dihèu tots ab mi: Viva jo! perque al acompanyarme ab aquest crit l'espai vos respondrà: Boyral Boyral!»

L'any 72, el 10 de febrer, se publicava un *ordeno y mando* donat pel «Generalíssim del Carnestoltas, ciutadà honrat de Barcelona, fill de son pare, fabricant de sabates de canem, senyor de tot lo sèu, ùnich y perpetuu president de la *Societat del Born*, etc., etc.» en el que hi havia'ls següents articles:

1.er «Serà perseguit sense contemplacions el que robi una malla. Al que sàpiga ferse rich empobrint a una dotzena, no se li farà res perque alguna cosa han de valer lo talent y l'astucia.

2.^{on} La dotació del Marquès (1) serà lo primer que pagaréu, després la meua, y seguiràn per ordre correlatiu las de las principals dignitats, fins a acabarse'ls quartos. A n'els d'inferior categoria, lo *peixi-menutti*, després de felshi els descomptes que poguem, els ho quedarém a deure.

3.er Quan els arbres dels passeigs siguin grossos, els tiraréu a terra, en faréu feixinas y tocaré quartos. Els que vulguin ombra que vagin als toros.

4.^{ant} Com que, tants quants més siguin els deutes, més gran es el crèdit, realisaré empréstits a *trofè* y *motxe*; ab l'interès no miraré prim, perque sou molts a pagarho y

entre tants no s'hi coneix. Si ho reprobavau y volguessiu fer l'home, os clavaria pallissa.

8. Encara que vos deixi nombrar comissionats, teniu de ferne als que jo vulgui, perque no sent aixís me'ls faré a la mida del meu gust.

11. No podréu donar un pas, fer un gesto, ni estornudar, sense provehirvos d'un trosset de paper que os regalaré si per ell me donéu quatre pessetas y mitja.

13. Vos senyalaré una setmana pera que celebréu grans festes. Pera obsequiar als forasters els ho faréu pagar tot.

16. En la encunyació de la moneda procuraré que m'hi quedi tot lo que pugui. Com més petita es, fa menos volúm.

18. De tot lo que bevèu, menjèu o cremèu, me'n pagaréu un *tantum*. Com que'l pagar consum tothom, com que aquest impost serà molt popular, el batejo ab el nom de *Consums*.

Article adicional: Els diaris, follets y tot lo que's dongui a llum, podràn parlar mal de tot lo que'ls dongui la gana menos del Marquès y de mi.

La infracció de cada un dels precedents articles serà penada ab la multa de divuyt lliuras, setze sous y cinch diners.»

El *prògrama* del mateix any comensa aixís:

Tots els escura-cassolas,
homes, donas, xichs y grans,
ricatxos y pobrissons,
feu el favor d'escoltar.

Y acaba:

Y si sabessin las Musas
o bé aquells dels Jochs Florals
qu'escrich tant per dos *calés*,
quedava excomunicat.

L'any 73, el Carnestoltas XV pren el titol de *Comte de la Tabola*.

Comensa'l *prògrama* dihent als barcelonins:

Vosaltres los que aspirèu
las emanacions suaus
sortidas per las esclatxas
que las clavegueras tan...

Y adverteix qu'es l'ultim any que la *Societat del Born* celebra'l Carnaval.

SEBASTIÀ JUNYENT

(Acabarà.)

(1) De la Coha o Carnestoltas XIV.

GUERRA SENS QUARTEL

Solos quedaron jumento y Rocinante, Sancho y Don Quijote, el jumento cabizbajo y pensativo, sacudiendo de cuando en cuando las orejas, pensando que aún no había cesado la borrasca de las piedras que le perseguían los oídos; Rocinante tendido junto a su amo, que también vino al suelo de otra pedrada; Sancho en pelota y temeroso de la santa hermandad; Don Quijote mohinísimo de verse tan malparado por los mismos a quien tanto bien había hecho.

(Final del C. XXII.)

Viéndose tan mal parado Don Quijote dijo a su escudero: siempre, Sancho, lo he oído decir, que el hacer bien a villanos es echar agua en el mar: si yo hubiera creído lo que me dijiste, yo hubiera excusado esta pesadumbre; pero ya está hecho, paciencia y escarmentar para desde aquí adelante.

(C. XXIII.)

Als regidors catalanistas de nostre Ajuntament qu'han declarat davant del jutge d'instrucció que no havíen sentit pronunciar al regidor republicà Moré la paraula *moixiganga*, ab la que hi ha qui diu que dit senyor califica la recepció celebrada a la Capitania General el dia del sant del rey; als propis regidors catalanistas que contribuïren ab sos cabals a redimir de quintas a un fill del republicà Porrera (partidari acerrim del servey militar obligatori, pels fills dels altres), a n'aqueixos senyors, els recomanem que llegeixin el solt que ab el titol de *Lo del Ateneo Graciense* publicà *La Publicidad* del dia 7 en sa edició del vespre; en quin solt se denunciaven miserable y rastrerament uns suposats e imaginaris atachs que'ls catalanistas de Gràcia inferiren a la bandera espanyola, al exercit y a un *elevado personaje de la nación*, y els hi recomanem també que llegeixin y meditin els paragrafs del *Quijote* que capsan aquestes ratllas, pera que d'una vegada ells y els catalanistas tots, ens convensem de que ja es hora de fer guerra sense contemplacions de cap mena als enemichs de Catalunya; però guerra a mort, sense quartel. Es precis tractarlos sense cap classe de miraments que no's mereixen. Si la lluita que ab ells tenim entaulada, en lloch de debates en ple sigle xx, se debatés tres sigles enrrera, diriam que no eran dignes d'ésser combatuts ab la espasa del cavaller sinó ab el fuhet ab que's doman las bestias més innobles.

Mes no deuen estranyarnos, no, sas acanalladas denuncias y sas falsas delacions; es

un de tants casos d'atavisme que la naturalesa manifesta en els *hidalgos* de nostres dias, descubrintlos ab totas sas vilesas y baixas passions, com a nêts que són d'aquells espias y *cuadrilleros de la Santa Hermandad*, d'aquells repugnants familiars del Sant Ofici, d'aquells galeots capitanejats pel cervanti *Ginesillo* que apedregavan, cobarts y desagrahits, a son malhaurat llibertador.

Són els de sempre, són els descendents de Almagro y de Pizarro, de Vaca de Castro y de Cortés, que no tenint ja Indias que conquerir, *moriscos* quins bens confiscar, ni *en crucijadas* foscas ahont desafiar-se o assaltar a indefensos *mercaderes*, entran d'*aspirantes* a qualsevulga càrrech, o d'*oficiales segundos* de qualsevulga oficina.

Són els descendents dels soldats de Pescara, d'Alba o de Fuentes, que no tenint *tercios* en que allistarse, ni Italia, ni Flandes qu'espoliar, de la Mancha y d'Aragó, d'Andalusia y de Castella, com a remadas de llops famolenchs que la ganduleria y la miseria han tret de sos caus y de sas barracas, venen, formant innombrables remesas de *braceros*, en *trens-carretas*, plens de póls y d'immondicias, o en destartalats *llahuts* de Valencia o de Murcia qu'arriban a nostre port abarroats de melons y de taronjas, y de rabiosos *blasquistas* y *sorianistas*. Que si els de classes privilegiadas, catedràtics y empleats, acaparan els càrrechs y las prebendas que per son talent, per son dret y per ésser fills de la terra, haurien d'ocupar las nostras classes cultas, ells, els *braceros*, trevallant per infims e irrisoris jornals, arruïnan y escanyan a la honrada classe obrera catalana, a quins fills, sense feyna per la competencia castellana, no'ls queda ni la esperansa de deixar caure sos ossos en el miserable jas de nostres hospitals, plens a curull d'anèmichs y afamats forasters que, menys afortunats qu'altres companys d'expedició, no han trobat brigada del Ajuntament ahont col·locarse, urna electoral que trencar, ni fabrica en voga ahont trevallar d'*esquirols*.

Desde l'empleat més ufanós fins al darrer agutzil o celador; desde'l catedràtic d'erudició d'a ral la pessa fins al naturalista descubridor del famós hipparion de la Garriga; desde'l diputat-dictador fins al *diputado obreiro*; desde'l republicà *pantorrillista* fins al

repulsiu catalanista renegat en la Diputació provincial, y desde'l vanitós ab pretensions de *Papiniano* que's califica a si mateix d'intellectual del partit, fins al mangonejador de societats obreres en l'Ajuntament, tots són iguals: castellans, o catalans descastats, són la viva encarnació d'aquest poble absorbent que'ns aclapara y ens empobreix. Xuclan la nostra sang, enganyan al nostre poble, viuen a nostras costas y renegan de nosaltres, se burlan de nostre idioma y maleeixen de nostra terra, aquesta terra catalana quinas contribucions *recaudan*, quin ayre respiran y quin pa menjan.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑA

LLEGENDA ORIENTAL

PER I. TURGUENEFF (1)

¿Qui a Bagdad no coneix al gran Giaffar, el sol del Univers?

Un jorn, fa temps d'això, Giaffar, en plena joventut encara, s' passejava pels voltants de Bagdad. De sobte sas orelles foren feridas per un crit desgarrador: algú demanava socors ab veu desesperada.

Giaffar se distingia entre tots els joves de sa edat per sa prudencia y discreció; però tenia'l cor compassiu y, a més, confiança en sa forsa.

Va corre al crit, y atalayà un vell decrepit a qui dos foragits havian empès contra un mur y estavan a punt de saquejar. Giaffar tregué son sabre y atacà als miserables; matà al un y posà al altre en fuita.

El vell deslliurat caygué als peus de son deslliurador, y haventli besat la falda de la túnica, exclamà:

—Jove coratjós, ta generositat no restarà sense recompensa! Tinch l'ayre d'un pobre mendicant, però no'n tinch sinó l'ayre. Jo no soch pas un home com els altres. Sigas al punt de la matinada al gran basar. Jo t'hi esperaré prop de la font, y t' podràs convence de la veritat de mas paraulas.—

Giaffar pensà: «Tot es possible en aquest món: ¿per què no probarho?» y respongué:

—Està bé, l'home: hi aniré.—

El vell el mirà fit a fit y s'allunyà.

Al sentdemà, a la primera lluhissor del dia, Giaffar anà al basar. El vell ja l'esperava, recolzat sobre'l marbrech piló de la font. Prengué sense dir paraula la mà de Giaffar, y el conduí a un jardinet envoltat per tots costats d'una alta muralla.

Al bell mitj del jardí, sobre la verda molsa, creixia un arbre d'un aspecte extraordinari. Semblava un xiprer; solzament que'l seu fullatge era d'un blau clar. Tres fruytas, tres pomas penjavan de sas brancaes fines y enlayradas: l'una d'un tamañ mitjà, llargaruda, blanca com la llet; l'altra grossa, rodona, d'un roig viu; la tersa, petiteta, arrugada, d'un gris groguenç.

Tot l'arbre bronzia lleugerament, ab tot y que no feya oratge; un tintineig fi y planyivol s'aixecava de las brancaes, com si hagués sigut de vidre. Semblava que l'arbre sentia l'aproximació de Giaffar.

—Jove—digué'l vell:—cull d'aquestas fruytas la que vulguis, y sàpigas llur virtut. Si culls y menjas la poma blanca, tindrás més ingeni que tots els altres homes. Si culls y menjas la poma roja, seràs rich com l'israelita Rothschild. Si culls y menjas la poma groga, agradaràs a las donas vellas. Decideixte sense trigar, perque avans d'una hora ls fruyts se marcirán, y l'arbre entrarà en las silenciosas profunditats de la terra.—

Giaffar ajupí el cap y's posà a rumiar.

«¿Què vas a fer?»—se digué a mitja veu com consultantse a si mateix.—Si tens massa ingeni, potser no voldrás viure més. Si esdevens més rich que tots els altres homes, tots els altres homes t'envejarán. Val més que cullis la pometa arrugada.»

La prengué. El vell feu una rialla esdentegada y digué:

—Oh, el més sabi dels joves! Has ben escullit! ¿Tens per ventura necessitat de la poma blanca? Si tens ja més ingeni que Salomó! La poma roja t'es també del tot inútil: tu esdevindrás rich sens ella; y a més, ningú t'envejarà ta riquesa.

—Ensenyam, l'home,—digué Giaffar aixecantse—ahont viu la respectable mare de nostre Califa, que Deu guardi!—

El vell, després d'ajupir el front fins a terra, ensenyà al jove'l camí del palau....

¿Qui, a Bagdad, no coneix pas al sol del Univers, al gran y totpoderós Giaffar?

Traducció de

F. PUJOLÀ Y VALLÈS

(1) Tinch l'honor de dedicar aquesta traducció, qu'es d'actualitat, als ambiciosos de Barcelona. ¿Que per què es d'actualitat? Homes, vostès diràn!

AFINITAT DEL CATALANISME

El Catalanisme es una tendència o moviment social que tanca en son si el concepte de la llibertat més absoluta. Per lo tant, li són afins altres idees quina finalitat es radicalíssima. En efecte: ell lluyta per l'autonomia d'una col·lectivitat; però per evolució, y afermantnos en nostre crede autonomista, arribem a considerar possible y fins necessaria la supressió de tota forma de govern. Anem, donchs, envers la implantació de la lley única. Diu Joan Grave en sa obra *La societat futura*: «La revolució social, tal com nosaltres la compremem, sols tindrà fi el dia en que l'autoritat hagi desaparegut per complert de la terra.»

Donchs treyemne d'això una conseqüència: L'autoritat avuy es la forsa, y com que aquesta forsa està vinculada en el centralisme, cohibeix tota iniciativa particular, y per lo tant justifica'l Catalanisme. Aixís, donchs, la lluyta o la revolució (que pel cas es igual) pera reconquistar l'autonomia de Catalunya, sols tindrà fi el dia en que desaparegui del estat espanyol l'autoritat centralista.

Un nucleu d'individus (ab personalitat diferenciada) vol viure, y troba un entrebanch que li dificulta la vida. ¿Quin? El centralisme. Pera combatrel, aqueixos individus se fan autonomistas, o sia, dins de Catalunya, catalanistas. Si per medi de la lluyta logran arrebassar al poder central part de la seva forsa y la transmeten a la regió o poble natural, ¿queda la missió complerta? De cap manera. Forsan la lluyta, y transmeten vitalitat al municipi; y, veyent ja més propera la meta de sas aspiracions, desitjan llavors l'autonomia del individu, cada dia més apte pera disfrutarla. Sols havent assolit cadascú la plenitud del seu jo podria parlar la lluyta.

Ara bé: els que dintre'l Catalanisme som radicals en aquest sentit; els que creyem que aquest radicalisme es justificable porque's fonamenta en la més estricta tolerancia ab tota creencia individual, donchs la llibertat colectiva no es pera'l Catalanisme un fi, sinó un medi; els que això creyem, repeteixo, ¿no podem dir que hi ha afinitat entre nostras teorías y las d'en Joan Grave en l'obra ja esmentada? Veginse, si no, els següents paragrafs:

»Y per això no volèm ja més centralisme, més delegació de poder, més atribucions a individualitats pera que obrin o deliberin per nosaltres y en lloch nostre. Que a tota tentativa de rebaixar a tots els individus a un mateix nivell, respongui la insurrecció del jo, s'alsi la iniciativa individual que no accepta trabas.

»Que'ls homes sian lliures per'agruparse entre ells. Si aquests grupos tenen necessitat de federarse entre sí, que se'ls deixi en llibertat de ferho dintre dels limits qu'ho creguin convenient. Que aquells que vulguin quedar-se fora, tinguin també llibertat pera obrar. Que cada hu aprengui a respectar la llibertat del seu vehí, si vol estar en condicions de que respectin la seva.

«Sols la iniciativa individual pot assegurar el triomf de la revolució. Tot centralisme es un fre contra la expansió de las idees noves. Lluny de posar-lashi entrebanchs, molt al contrari, cal trevallar pera que's difundeixin lliurement.»

¿No hi trobèu en tot això catalanisme pur? ¿No vos sembla que aquestas paraulas sintetisan nostra idea? Ja sé que al cercar afinitat entre'l Catalanisme y l'anarquia no complauré a tothom, mes dech manifestar que a l'anarquia li succeeix lo mateix que al Catalanisme li està passant: qu'es objecte de malas interpretacions. Per las classes conservadoras, y fins en part per las demòcratas, es vista l'anarquia com una idea disolvent, quina finalitat es la destrucció; com una verinosa baba que tot lo sà empastifa; y se la considera destructora de la societat y la familia, quan no es altra cosa que una idea d'amor y de fraternitat, essent son radicalisme l'establiment complert de la lley única com a base fonamental de la gran familia humana. Hi ha qui ha falsejat aquesta idea y qui en nom d'ella ha comès actes verament criminosos: mes ¿per què la idea ha de serne responsable. També en nom d'idees conservadoras s'han realisat actes ferotges, y no obstant, són anomenadas idees d'ordre. No se'm cregui apologista de l'anarquia, que sols mon respecte a lo que té d'humana m'obliga a parlar com parlo.

També els *avensats*, els *progressius*, diuen que la idea catalanista es idea de regres-

TEATRES

sió perpetua; diuhen que atentem a la llibertat, que obrim pas a la tirania... Mala fe, y premeditada! ¿Com pot voler la tirania ni com pot ésser regressiva una causa que lluyta per l'establiment complert del regim autòndmich en el poble que li dóna nom? Lluyta moderna es la del Catalanisme, modernissimas són las sevas manifestacions. Com a idea particularista, no treu la conseqüència sinó després de profund y minuciós anàlisis. S'aparta de lo insubstancial, y a lo essencial s'acosta més cada dia. Entre formas convencionals, se declara per la *no-forma*, perque considera que lo que, en el bon sentit de la paraula, en diriam llibertat politica, no's garanteix ab la constitució d'una forma governamental, donchs sab de sobras qu'en això hi ha molt de relatiu, que no existeix constitució sense forsa, y que la forsa y la llibertat són antitéticas. L'autonomia es la eterna aspiració dels pobles vius, de la gran familia humana que mira sempre endevant, desitjosa d'un benestar qu'asseguri l'amor que's deuen els homes; es el desitj de que cada un d'ells gosi de tot quant Natura pròdigament escampa sobre la terra. Las desigualtats socials, aqueixos convencionalismes que són cosa sols d'avuy, han de desapareixe forsosament, y la veritat ab sa llum hermosa ha de guiar a tots els homes pel camí del bé. Els homes han de devenir conscients. Quan l'individu, part integrant de la colectivitat poble, sent per un instant desitjos de sacudir aquell mandrós ensopiment que sembla a voltas innat en l'home, y's llença de ple a la lluyta en defensa d'una idea, deu haver de saber ahont va y per què hi va, a fi de que, si may la lluyta's manifesta vigorosa y un incident imprevisit desbarata en un moment la empresa, pugui rebre ab fermesa'l cop, y, convensut de la bondat de son ideal, en comptes de dubtar y desencoratjarse, rependre ab més dalit que avans la lluyta per'arribar al fi que's proposa.

AGUSTÍ PEDRET Y MIRÓ.

EL TEATRE MAETERLINCK (MONNA-VANNA, JOYZELLE, AGLAVAIN ET SELYSSETTE, L'INTRUSE).

En Maeterlinck es l'autor modern de qüents blaus; qüentos blaus pera nens grans, com sembla serne un ell mateix, com voldria que'n fossim tots nosaltres. Com als nens, ens entreté, ens maravella, ens sugestiona y fins ens enterneix y fascina; però—y parlo ara pera'ls que no voldriam serne de nens grans—no'ns commou fondament, no'ns emociona intensa y durablement. Sols ens impressiona en determinats moments y, això si, en ells, las impressions són violentas; igual que las qu'experimentan els nens quan els hi expliquen un qüento terrorífich.

L'arma d'en Maeterlinck es l'arma dels apòstols del misteri; l'arma qu'han usat sempre'ls que, valentse de lo desconegut y misteriós, ens han volgut fer creure. L'home aterroritzat devant dels petits misteris de la vida, s'escolta ab mal dissimulat neguit al màgich cantor de lo incomprendible. En Maeterlinck, com Jesucrist, com Mahoma y com tots els fundadors de religions, ha fet fanàtichs; en Maeterlinck, com cap d'ells, no ha fet convensuts. Dos o més sigles enrera, ell hauria sigut tal volta'l fundador d'una religió. Avuy que sols la tradició y l'atavisme sostenen la fe, crear una nova religió no sembla possible. En cambi's crea una escola, y un fanatisme no menys perillós per ésser més limitat. En Maeterlinck ha fet molts fanàtichs y ha fet molts victimas: novells màrtirs de lo que se'n ha dit intelectualisme, jo crech que molt impropiamment. En el fons els petits poetes imitadors del Mesias y els flamants intellectuals sos incondicionals admiradors, no són més que uns grans sentimentals enamorats d'ideals vagarosos.

Si: sota'l majestuós y delicat mantell del gran artista belga, no hi ha més que un apòstol decadent y enervador de la voluntat y de tota energia humana. El dubte etern, la vacilació continua, l'esglay permanent de lo desconegut; la confusió espantosa y, en definitiva, una gran negació depriment, la gran negació de la verdadera vida humana, de la vida instintiva y serena, ab passions vulgars, ab ideals definits, ab energias triomfants.

Jo no puch llegir, jo no puch veure representar una obra d'en Maeterlinck sense experimentar una secreta rancunia, y voldria dir a crits la meua protesta devant d'aqueix home estrany que dihentse apòstol de la bellesa no ha sabut afirmar res, que sols per negació enfonsantla, grapejantla, vol fernes sensible la vida. La seva impotencia per'afirmar es sols comparable a la seva potencia de rebuscador; aquell gran vel de puntas innombrables que cobreix la existencia humana es

resseguit ab mà lleugera per aqueix misàntrop prodigiós, y els seus dits de damisela sensible s'entretenen en aixecar ab feblesa desesperadora cada una d'aquellas mil puntes. Y nosaltres que ab curiositat contemplèm el joch difícil y maravellós del atrevit *jongleur*, ens quedem desconcertats al veure que l'home no s'atreveix may a donar fi al seu joch; deixa una punta y se'n va a un'altra, y després a un'altra, sense deixarnos veure res de lo que tapa'l tétich mantell.

Hora es ja de que'n protestem del joch infantil. Estiral si pots ab solemnitat, però ab fermesa, el vel espès de la nostra existència, y si els teus dits son massa febles pera trèurel d'una revolada, aixecan una punta solsament, però ab gesto ferm y segur pera que hi poguem veure clar; y si ni tan sols això pots fer, deixans tranquils, que sense tu ja'n vindran d'altres que'ns descobriràn las petites veritats que'l vel amaga; y la més petita veritat ben lluminosa que aquests ens mostrin ens serà més agradable y més profitosa que tota la teva obra d'artista enlluernat!

Y el poeta? Oh, sí! El poeta'ns enamora. Parla tan bé, que més que parlar canta; cantan els seus personatges ab veu tendra y melancòlica, ab veu alta a voltas, però may ferma; cantan els vells la seva *sagesse* intranquilla, cantan els joves els seus amors y las sevas passions de sers castrats, y cantan els infants las suas ilusions que semblan flors marcidas, y canta l'ambient, y cantan las ànimas, y els aucells y las flors, y la ferra y els astres, y el mar canta y cantan els àngels... Però l'home may canta!... Els somnis són bells, però són somnis d'ànimas. La vida may parla!... Sols condormits per aquests cants de sirena arribem a impressionarnos, y sols sugestionats per ells sentim la por, la compassió, l'esglay, etc.; després obrim els ulls, y ens sentim més febles. La visió s'ha fos, sols resta'l narcòtich ab sos efectes depressants.

Jo vos planyo als que vos abeurèu constantment en aytals fonts, perque ellas debilitan y no apagan may la sed, sinó que la estimulan. Són las ayguas verdas del llach sense fons voltat d'arbres atapahits, en que'ls peixos no hi viuen, ni hi creixen las plantas, ni el vent hi fa onadas. Jo m'estimo més l'aygua clara de la font de neu que alegrament salta y va joyosa seguint son camí de veritat envers el gran bullici del mar, immens y variable, agitat o tranquil com la mateixa vida humana.

Tot el teatre d'en Maeterlinck es la concreció d'un espiritualisme refinat y confós, y el seu autor es un cas d'ideologisme exacerbant. Fixemnos en els personatges, y els veurem tot seguit moures vagarosamente en un món d'ensomnis. Tots ells, com son autor, ens apareixen dotats d'una sensibilitat tan extre-

mada, que'ns sembla han de fondres al primer contacte hūmà; Joyzelle y Selyssette; Aylavaine y las tres verges de l'*Intrusa*, y fins la mateixa Monna-Vanna; Meleandre y també Princivale, són ànimas puras eternament somniadoras que cercan l'amor, que cercan la bellesa, que cercan felicitat ingenuament y tontament com deuen cercarho els àngels. Y per això en els seus besos no hi ha foch, en las sevas abrassadas no hi ha passió, els seus llabis són frets, els seus cors no bategan, els seus cossos no vibran sensualment. Tots parlan d'amor, però'l seu amor es sempre melancòlich, may la passió esclata violenta, avassalladora, ab crits d'odi o de rencor. Sols la tendresa, el desinterès, l'abnegació sens limits són las tendras manifestacions d'aquells sers immaterials, y ab secreta recansa contemplèm a la tendra Selyssette sacrificant inútil y tontament una existencia qu'hauria pogut ésser interessant si en lloch d'estimar tant hagués odiat un xich més. Joyzelle, la del amor constant a proba de gelos, a proba de desilusions, a proba d'injusticias, símbol del amor triomfant y de la fidelitat cega, ens fa somriure quan al donar el seu primer bes d'amor transforma a la natura estèril; al sentirlo, las plantas se tornan ufanosas, els aucells avans muts cantan, y la vida sembla que reprèn son curs al entorn del bes fecondant; y nosaltres no podèm menys de somriure perque en aquell bes, en aquell amor no hi hem sentit el foch de la passió, l'egoisme de la sensualitat, la violència y l'esclat de la sang ardenta y vivificadora. No: Joyzelle es la enamorada platònica, la creyenta del amor, la de la fe senzilla. El seu amor té d'ésser estèril. Y aixis mateix la menys maeterlinckiana de todas las dònas de Maeterlinck, Monna-Vanna, no'ns convens quan al final de l'obra'ns diu que «*maintenant, le beau va commencer!*» si al dir això vol donarnos a entendre qu'ella y Princivale comensaran a viure la vida bella del amor fecond. Y no'ns convens perque preveyem l'idili que vindrà; perque ja ho sabem de quina manera estima'l seu ayman y quinas subtilesas espirituals han regulat sempre las relacions entre mascle y femella.

Un'altra característica'ns ofereix el teatre de Maeterlinck: En un món relativament real, com en *Monna-Vanna* y *L'Intrusa*, o en un de més fantasias com en *Aylavaine* y *Selyssette* y *Joyzelle*—pera no citar més que las obras que'ns han donat al Principal—sempre hi trobem al personatge més o menys misteriós que's vanta de coneixe millor que ningú las ànimas. Per boca d'aquests personatges parla l'autor, com per boca dels seus galans paradoxals parlava en Dumas fill. En *Monna-Vanna* aquest personatge es el vell Marco Colonna, en *Joyzelle* es el màgich Merli, el

sobirà de l'illa encantada, en *Aglavaine* y *Selyssette* es *Meligrane*, l'avia paralítica, en *L'Intrusa* es l'avi cego.

Tots ells són sers ultra-sensibles, sers que havent deixat de viure més o menys completament la vida exterior, s'han concentrat en si mateixos y logran percebre el tich-tach misteriós de las ànimas dels homes y de las ànimas de las cosas que'ls rodejan. Animas y cosas parlan pera ells un llenguatge inteligible, llenguatge del que nosaltres, preocupats ab nostra vida externa, sols ne percebim a voltes confosos remors. Y aixis veurém als personatges de las obras ditas—y nosaltres mateixos també—contemplar atònits al vell cego que sent els passos de la mort que s'apropa al compàs d'una suau simfonia macabra qu'executàn tota mena de sers; contemplar atònits a la vella dita que rebutja a la hermosa *Aglavaine* que pretén besarla pressentint en ella a la misatgera de la desgracia; contemplar atònits al màgich *Merli* y al experimentat *Manco Colonna*, qu'han trobat en si mateixos una forsa desconeguda que'ls hi permet llegir la veritat en el fons mateix de las ànimas.

Donchs bé: jo també ho crech qu'en el món en general y en l'home en concret la major part de sa essencia pertany encara al misteri, que de totes las forsas y de totes las veritats qu'animan a un y altre sols una petitissima part, una part irrisoria, ens són conegudas; però considero més sana, més armònica y més vital la nostra tranquila indiferencia, indiferencia que no'ns priva de buscar y acceptar totes las noves veritats que clarament se'ns presentan de dia en dia; prefereixo, dich, aquest estat de curiosa expectativa a la impotencia manifesta dels dits personatges; y ¿per què no dirho? a la impotencia mateixa d'en *Maeterlinck* pera fer un xich de llum dessota del vel que tremolosament aixeca. No la volèm la clau rovellada de *Selyssette*, que mena a la terra de la mort, del aucell vert, del renunciament y de la fosca: volèm un'altra clau, per petita que sigui, que'ns mení encara que sigui a poch a poch a la gran clariana que hi déu haver al bell cim del bosch de la vida en que'l sol hi bat de plé, l'àliga majestuosa hi baixa a fer son niu y els homes que arribarhi puguin, sentin tots aquells desitjos, totes aquelles forsas y totes aquelles passions que bategan en el cor dels que volen viure, viure sempre, viure immortalment.

Enrera qui ens mostri la clau de la fosca y de la mort!

No'm queda espay pera parlar concretament y ab la detenció que voldria de las representacions donadas al Principal per la companyia que sembla organizada expressament pera representar el Teatre d'en *Maeter-*

linck. Me limitaré a anotar las impressions capdals.

En primer lloch, fem constar que'l públich, especialment el públich burgés, no ha estat a l'altura de las circumstancias. A pesar de lo dit avans, no hi ha dubte que las representacions han resultat interessantissimas, y qu'encara que sols hagués sigut per curiositat, el públich barceloní tenia'l dever, si volia donar proba de cultura, de mostrarse menys indiferent. Bé es veritat qu'en això de cultura y d'amor al art escènic per part del nostre públich, jo no hi he cregut may. De tots modos, s'ha de fer constar en son descàrrech que tractantse de companyias francesas o belgas, que ve a ésser igual, nostre públich té dret a mostrarse un xich escamat. Ens han donat tantas vegadas gat per llebre!

En segon lloch, las obras d'en *Maeterlinck* ens han sigut servidas ab un criteri que, lo menys que pot ferse, es calificarlo d'estrany. En la representació s'ha tallat casi bé la meytat de las obras, suprimintse actes sencers, y personatges; s'han cambiat llochs d'acció y s'han passat per alt detalls importantissims. Això ¿ho han fet sols aquí, o bé ho fan per tot arreu? ¿en *Maeterlinck* ho ha autòrisat o no? Heus aquí lo que no sé. Però lo que si sé es que, tal com ens las han servidas, las obras d'en *Maeterlinck* perden moltíssim. Y per la meua part no comprench com un autor quin principal recurs es la sugestió produhida per la repetició de conceptes y la insistencia en trevallar els estats animichs, pot autorisar avuls mutilacions. ¿Se'm dirà que hi ha dificultats escènicas grans pera posarlas integrament? Contesto que cosas més difícils s'han fet, y en tot cas, si no's pòt representar, que no's representi. Si's fa, s'ha de fer ben fet.

També hi hauria molt que dir del decorat y presentació escènica, qu'han sigut senzillament detestables. Sols en trajos y atrés han estat a l'altura de las circumstancias.

En quant als actors, en conjunt han estat molt bé. Sabentse'l paper de cor, moventse y accionant ab seguritat, han presentat quadros y han dit escenas ab forsa veritat y convicció. Individualment, faré constar que madame *Georgette Leblanc*, sens estar dotada de facultats extraordinarias, sent ab intensitat els tipos qu'encarna y els diu ab una fe y un entusiasme qu'enamoran. També pot dirse quelcòm d'això de *Mlle. Durand*, que, sobre tot en el paper de *Selyssette*, estigué exquisida de sentiment y tendresa. Y en fi, citém a *Mr. Albert Darmont*, que a una figura arrogant uneix qualitats artísticas ben recomanables.

EMILI TINTORER.

FLIRT

Una galeria llarga, ab vidres, a través dels que's veu el jardí a la claror de la lluna. Una portella està oberta, y per ella entra l'ayre, ple dels misteriosos silencis que puján dels arbres foscos y embaumat per las plantas immòvils. Ella entra per la porta d'una saleta vehina, illuminada feblement per la claror de la sala grandiosa y esplèndida, ahont els convidats a la *soirée* estan reunits. Darrera seu ve Ell, y, tots dos sols, enrahonan. Alguna ombra passa per devant de la saleta, y curiosa, al sentir remor de veus, s'hi acosta dissimuladament pera coneixe als qu'enrahonan.

Ell diu:

—Portim allà hont vulgui, que sempre seguiré sos passos. La influència que sobre mi exerceix es tanta, que tota ma voluntat, mos pensaments, mos desitjos, els meus somnis, las paraulas que surten de mos llabis, a son cos y a son ànima van convergint. —

Y respòn ella:

—Fa molts dias, moltas nits, que sempre, a casa meva, a las de mas amigas, al teatre, a la *soirée*, per tot el sentit, el veig com si fos una imatge de fantasmagoria destinada a vagar al meu voltant; com si sas paraulas fossin una música eterna y sas miradas de foch volguessin obligarme a restar sempre ab els ulls baixos, mirant a terra. ¿Quànt temps durarà aquesta persecució que'm té lligada y reclosa dintre de mi mateixa?

—Eternament, li respondria, si fos eterna la vida. Fins que vostè no'm senti com un perseguidor, al seu costat. Allavors seré son company inseparable: quan la seva ànima'm cridi ab paraulas dolsas y armòniques, y no'm repti per'allunyar-me.

—Això no serà may realitat. Els seus somnis es vostè mateix qui'ls fa desfilar devant seu, en son deliri morbós. Jo puch saludarlo, somriureli, estrényeli la mà, com faig ab tots els que'm presentan; però la meva ànima no sortirà pas a rèbre'l quan el senti aprop; ni las paraulas que sas orelles desitjan escoltar pera rebre sensacions ignoradas, no las podrà repetir vostè, sol en sa cambra, pera que al retrunyir per dintre, son esperit en resti extasiat. Pera mi, vostè, com molts altres, es sols un conegut de vista.

—Tot lo qu'ara'm diu, m'ho repeteix cada vegada que jo li parlo en els comptats moments, en que, fugint de ma soletat, m'apropro a vostè pera que la claror que son cos irradia transparentant las bellesas de son ànima, m'aclareixi una mica'l camí de la meva vida. Y sas paraulas melodiosas al expressar justament, senzillament sas idees, me fan l'efecte d'una cansó de bressol, d'un càntich d'esperansa que voldria apendre de memoria pera cantèrmel jo sol quan me trobo en ma trista cambra.

—Vostè camina distretament per viarany sense sortida; vostè no sab ahont va, y avans de sortir de casa seva tindria de ferse una guia pera no fugir may del camí recte y divagar pels camins desconeguts.

—Y vostè diu aquestas paraulas? No ho comprench. La meva guia, el fi de mon camí, de la meva vida, es vostè mateixa. ¿Per què diu, donchs, coneixent mos pensaments, que'm perdo per camins desconeguts?

—Recordi sas paraulas y ho compendrà clarament. Vostè ha dit qu'en mi hi cercava claror pera fondre las tenebras de la seva vida, y que desitjava sentir las mevas paraulas com una música dolsíssima.

—Ho recordo, y sempre més ho recordaré. ¿Vol que li torni a dir ab las mevas primitivas paraulas y ab las mateixas ab que vostè ha expresat mon pensament.

—No n'hi ha necessitat. Això seria gracios. Com ho es lo que de sas paraulas se desprèn. Pera lo que vostè desitja, no'n té necessitat de mi. Llegeixi'ls grans mestres y escolti la música de Beethoven. Trobarà llum y armonias. ¿Es això lo que vostè desitja? ¿Es aquet el fi de sas paraulas y l'ideal de la seva vida? Donchs miri: jo mateixa li he indicat ahont pot trobarho. No crech que deixi de donarme las gracias.

—Es encantadora, discreta y graciosa. Vostè podria escriure llibres hermosos y consoladors, que'ls homes llegirian devotament, y sa lectura seria un balsam y una esperansa pels joves qu'entran coratjosament a lluytar per la vida.

—Oh! Vostè comensa a adularme! Acabaré per enorgullirme jo mateixa. Y llavors m'enlayraré molt més, y seré més lluny de vostè que no pas ara.

—Però ab el pensament jo arribaré a asso-

lirila dalt de las altas montanyas. Son recort me donarà forsas pera pujar sempre amunt, fins a trobar-la!

—Y si quan vostè arribi al meu costat, jo m'amago, o'm troba diferenta y no'm coneix, o llegeix mon nom grabat a la làpida d'una tomba... ¿què farà?

—No ho sé, no vull pensar en que vostè fos una il·lusió perduda de la meua vida. Perque sols en el cas de trobar-la morta en sa tomba, jo deixaria de buscar-la. Si morís, en la tomba y en mon recort, sempre hi seria estorjada com els tresors ignorats. Si s'amagués, no deixaria una pedra per remoure; y si una màscara fingida volgués confondre-la, arrencaria la careta y vostè ressorgiria la mateixa de sempre.

—Ens estem compromentent ab nostra llarg conversa. Las altrás personas ens espian, al veurens allunyats del saló de ball. Anemsen de la galeria. Me sab greu, perque es el lloch que'm plau més de la casa. Està isolat y aprop del jardí; y a la nit las flors dels jardins són misteriosas, y la vista's consola en aquesta solitud besada per la lluna. Vostè'n té la culpa si tinch d'anarmen del lloch preferit. Fins aquí'm persegueix y m'obliga a fugir de mi mateixa!

—Pobre de mi! ¿Per què s'allunya altra volta? Digui una paraula. Cridim pera caminar tots dos de costat, o rebutjim y manim que fugi, que viatgi lluny, que no la vegi may més, y ho faré satisfet de sentir una paraula seva que sigui'l meu guia y m'aclareixi las ombras que'm barran el pas. No se'n vagi encara! Escoltim!

—Si no me'n vaig, hauré de dirli a vostè que's retiri del meu costat, y vostè llavors podrà odiarme tota la vida. Y jo no'm vull crear un enemich tan poderós.

—Llavors, si no'm rebutja, ¿encara puch tenir esperansas? Oh, grans mercès! Quin consol pera la meua ànima. No m'he equivocat! Vostè es com jo la pressential!

—¿Y seria indiscret preguntar-li com m'ha pressentit a mi?

—No podré explicar-li ab paraulas. L'ideal, la poesia, la bellesa, l'harmonia, el misteri que somniem, tot ho es vostè pera mi: la vida en sa essència y en sa finalitat.

—Y si jo li digués qu'hé estimat y l'home que desitjava es mort, ¿què diria?

—Que l'amor immens qu'en vostè viu, no pot morir.

—Soch viuda, mon espòs es mort y jo encara soch jove. Portó dol: mos vestits són foscos, y en las ombras visch, y en la soltat.

—Som dugas ànimas que'ns hem trobat en el lloch ahont nostres camins se creuhan. Ara podem continuar plegats, o despedirnos y anar cada hù per un camí diferent. Vostè y jo tenim sed d'amor. Potser, desmentint sas paraulas, diré que tots dos es la primera vegada qu'estimem. Anem plegats, donchs! ¿Vol venir ab mi, o millor dit, ¿me deixa seguir-la?

—Ara no, però si vol venir ab mi, té d'obehirme. Jo entraré al ball, vostè no'm dirà res més en tota la nit, y demà, a casa meua, continuarem la conversa interrompuda. ¿Li estan bé las condicions?

—(Besant-li la mà ab passió.) Faré sa voluntat. Que llarch serà pera mi el temps, fins demà!

—Total són vintiquatre horas, y pera qui ha esperat tant temps entre las boyras...

Y ella se'n va al pronunciar la darrera paraula, tot somrient.

—Demà seré felis. Quin jorn que'm promet la novà aubada!

(Ella torna enrera, s'acosta poch a poch sense qu'ell la senti, y diu:

—Demà comensarem el llibre aquell, que vostè desitjava que jo escrivís. Jo li dictaré las ideas, vostè las posarà en ordre y las escriurà. ¿Quin títol li sembla que podem donarli?—

Ell resta un moment pensatiu; després, illuminat son rostre per una claror interior y riallera, diu:

—*Consolatrix afflictorum.*—

OCTAVI PELL CUFFÍ.

NOTAS BIBLIOGRAFICAS

Un llibre ben curiós y ben interessant per cert es el publicat per l'editor Gili ab el títol de *Historia de la Arquitectura cristiana*, original del distingit arquitecte don Vicens Lampérez y Romea.

L'autor del llibre ha tractat tan sols d'escriure una historia elemental, un compendi pera popularisar la arquitectura entre'ls profans; es, donchs, una obra de vulgarisació, y tots els qui admirem las espléndidas bel·lesas de l'arquitectura no ab el coneixement científich del tècnich, sinó ab l'entusiasme del dilettante, devèm estudiar el treball del senyor Lampérez com una guia que'ns conduïx a través dels diferents estils arquitectònichs pera distingirlos degudament y esbrinarne'ls mèrits.

En Lampérez estudia la historia de l'arquitectura cristiana desde sa naixensa fins al nostre temps. Ab erudició y mètode, ens explica sas evolucions successivas. Comensa estudiant l'arquitectura llatina primitiva (segle iv); tot seguit estudia l'arquitectura oriental en sas branques diferents (pre-bizantina, siria, copta y armenia en els segles iv y v, y bizantina, que va del segle vi al xv); després ens parla de la occidental (llatina, llati-bizantina, lombarda, etc., segles v y següents, fins al xi); més tard ens descriu la romànica (segles xi y xii), y finalment la oïval (segles xiii, xiv y xv).

Segueix després l'estudi de l'arquitectura pseudo-cristiana, dividida en dos períodes: arquitectura del Renaixement (segles xv al xviii) y moderna (segle xix).

Pera'l mellor y més clar coneixement de las materias estudiadas, en Lampérez procedeix ab ordre perfecte: al analisar els estils que forman las èpocas cristiana y pseudo-cristiana, va descrivintne'l procés històrich, els procediments, las formas y els monuments, afeginthi las escolas, del període bizanti ensà.

Llibres com el del senyor Lampérez deuen ésser ben rebuts pels aymadors de las Bellas Arts.

L'any passat, el distingit escriptor Joseph Aladern, presentà als lectors de JOVENTUT un jove poeta llengadoccià, de nom Antonin Perbosc. «Tots coneixèm (deya en las planas de nostre periòdich) la literatura provensal dels Mistral, Roumamilh, Aubanel, Roumieux, etc., y la gascona d'en Jasmin, Fournès, Gondolin, etc., mes la literatura de que ara parlèm no es pas aquesta, es com una continuació de nostra literatura endins de Fransa, y que sorpendrà agradosamente al que la coneixi.» Y això es una veritat: avuy que tenim a la vista'l llibre de versós d'en Perbosc, *Lo Got Occitan*, trobem justas del tot las opinions de l'Aladern.

En Perbosc es un poeta quasi català pel llenguatge: però per l'esperit de sas poesias es ben bé un fill del Mitjdia de Fransa, un confrare d'en Mistral. Es un poeta entusiasta, que canta la vida, la claror, el vi, l'alegria.... Un aymador del *grand soulèu de la Prouvenço*, adorat pel gran poeta de Maiano. Com ell, en Perbosc deixa corre lliurement la seva inspiració abundosa, fresca, enamorada de tot lo que convida a fruhir y a viure. Els meridionals de Fransa són literariament els hereus dels grechs. No'ls encisa'l *lædium vitæ* dels romans, ni'l spleen dels anglesos.

Deixant això de banda, dirèm qu'en Perbosc es un poeta culte, inspirat, qu'escriu versos delitosos. Com els escriu? Ens ho diu poèticament ell mateix:

Aco's en agachant mas socas borronar,
los rams s'empampolar e los razims graner,
e mai que mai al temps de la vendemiader,
en colant mon claret, qu'ai fach aquels bords,
engarlandant lo Got de tindants galindons.

El llibre d'en Perbosc, a més d'un *Preludi*, conté set grupos de poesias, titulats: *La vinha*, *Vendemies*, *Lo brabe vin*, *Los bons bebes*, *Lo vin carsinol*, *Lo vin occitan* y *Estampel*. També conté tres fragments musicals: *Ballaress dels vendemiadors*, *Canson de taula* y *Lo barricot traucat*, bellissims els tres.

Pera que'l lector se formi cabal concepte de *Lo Got Occitan*, copiarèm el sonet *Al Solèl*, un dels mellors y més correctes treballs del llibre. Hèusel aquí:

Se nostres els abian vertu pro soberana
per cloure en lor agach l'espaci subregand,
que serias soletet, o soletas virant
tram l'astrum que lo cel eternament debanal
Mas, brabe soletet! es ton flam sens engana,
daurant la terra à l'alba, al ser l'emporporant,
que fa venir lo Vin sanitos, allegrant,
balhant ardor e gauch à nostra ama pacana.
Es son rai que nos ris, Agach, dins ta belor;
que nos potona, Boca, en tos potets en flor;
que canta en lo Bordon y nol dins lo Mentastre.
Solèl, qu'aiceste vin de bon teraire d'Occ,
escampant dins mon cor lo sanc de ton cor d'astre,
sempre i faque grellhar de sirventescs de foci!

Altres llibres hem rebut y en parlarem breument. Un d'ells té per títol *Deu Rondalles de Jesús infant* y es original d'en Joseph Carner. L'altre es d'en Plàcit Vidal, *Las Grans Accions y las Soletats*. El llibre d'en Carner es agradós e interessant; el d'en Vidal, a través de nombrosas incorreccions e inexistencias, no careix d'originalitat y d'empenta. També hem rebut *La Punyalada*, d'en Mariàn Vayreda y *La Rosella*, d'en Joan Oller y Rabassa. D'aquestas dugas obras ne parlarem més endavant ab la extensió que mereixen.

La senyora Carme Karr ens ha enviat dugas cançons catalanas, escrites sobre poesias originals de l'Apeles Mestres, *Las Animas* y *La mort del rossinyol*. Aquestas dugas cançons són dignas de las que publicà no fa gayre temps. *La mort del rossinyol*, particularment, es una melodia de gran expressió y bellesa, molt sentida e inspirada: pot recomanarse com una de las més hermosas interpretacions musicals de las poesias d'en Mestres.

GERONI ZANNÉ

NOVAS

La Junta Permanent de la *Unió Catalanista*, en compliment del acort del Consell general de 11 d'octubre darrer, ha disposat pera dintre poch temps (probablement la segona Pasqua d'enguany) la celebració d'Assamblea general de Delegats, que tindrà lloch en nostra ciutat.

Al efecte, ensemps que'ls hi ha comunicat aytal resolució, ha invitat a las entitats adheridas pera que designin sos respectius delegats.

En l'Assamblea's discutirà'l tema «El Catalanisme y el Problema Social.»

Es cada dia més digna de lloansa l'actitut de digna intransigencia en que s'ha colocat, y que cada dia accentua més, l'associació «Catalunya Federal», la qual, en manifest del 8 del corrent, declarà que'ls federals catalans no poden ferse solidaris de la conducta dels homes que, ostentant sa representació en las Corts, estan aliats ab aquells elements que dihentse republicans són enemics de la llibertat, y no han fet sentir sa veu contra l'antidemocràtic projecte de llei de servey militar obligatori, faltant aixís a lo qu'es dogmàtic entre'ls federals sobre la organisació del exercit.

Aquest manifest, y el projecte d'introduhir en la serie de commemoracions ja tradicionals entre'ls federals catalans, la celebració anyal d'una vetllada el dia 9 de mars (puig en aytal dia del any 1873 un important nucleu de catalans manifestaren son ferm propòsit de constituhir l'Estat català dintre la República espanyola), diuhen ben clar que «Catalunya Federal» no es dels que claudican.

¿Veritat, senyor Vallès y Ribot?

Estem segurs de que tots els bons federals catalans, a pesar del Comité regional y a pesar de tot, protestaran, com a bons autonomistas y bons deixebles del gran Pi y Margall, del projecte de servey obligatori tal-

ment com n'han protestat els de «Catalunya Federal.» Y las protestas van creixent. Vegis, si no:

Ara li ha tocat al servey obligatori la missió de fer d'esqué als enganya-tontos. Es un nou recurs per anar tirant un quant temps més; una mostra de que'ls diputats de oposición treuallan en profit de la *patria grande*; una nova demostració de que, republicans y monàrquichs, ja segueixin a Salmerón ja a Maura, saben mancomunar son criteri quan se tracta de disposicions centralistas com la del servey obligatori, per més que'ls més rudimentaris principis de llibertat y fins els de sentit comú's donguin bofetadas ab tot lo que sigui obligar als ciutadans.

Visca la llibertat! Visca'l servey obligatori! ¿En qué quedem? ¿Quina serà aquesta llibertat que comensa per obligar als homes a que agafin un maíser que casi sempre té de servir pera immolar a germans seus, indefensos?

Si dolent era'l servey militar que teníam, més, molt més ho es l'obligatori qu'anem a tenir ab el beneplàcit de tots els diputats espanyols.

Ni una sola veu s'aixecà en mitj d'aquell pudrimener anomenat Congrès, pera protestar d'aquest nou atentat al poble. Els *apòstols* de la democràcia, els insignificants d'ahir, empihats avuy per haverse servit del escambell que sempre dona aquest estúpil de poble als xerrayres, restan muts devant del atropell. Sos radicalismes d'ahir eran pura fanfarria. Sos optimismes d'avuy ho diuhen ben alt.

Se donan per satisfets ab aquesta vergonya del servey obligatori. Ja'ls coneixem.

Ja deuhen suposar nostres llegidors que aquests paragrafs no'ls retallèm de cap discurs d'en Pi y Arsuaga, diputat per Sabadell, ni d'en Vallès y Ribot, diputat per Barcelona. Els retallèm del periòdich sabadellench *Germinal*.

El dissapte passat, dia 12, tingué lloch en el «Foment Autonomista» una conferencia a càrrech de nostre company de redacció Arnau Martínez y Serifà, qui analisà l'origen, la essencia y las aspiracions del Catalanisme, fent remarcar el caràcter nacionalista de nostra causa y la vitalitat de la mateixa, y essent molt aplaudit y felicitat.

El mateix dia, y organísat per l'Ateneu Obrer del districte segon, se celebrà en el teatre Olimpo un gran *meeting* de protesta contra'l servey militar obligatori, en el que parlaren els senyors Llorens, Giralt y Verdaguer y Tona, que presidia l'acte. Tots els oradors emeteren enèrgichs e inspirats conceptes censurant el servey obligatori y la redempció a metàlich, per atentatori a la llibertat el primer, y per favorir a una classe determinada la segona, y enalint las ventajas y la justicia en que's fonamenta'l servey militar voluntari que preconisa'l Catalanisme. Tots foren aplaudidissims, esclatant l'entusiasme del nombros públich al proclamar el senyor Tona l'armonia que deu regnar

entre tots els autonomistas, y al combatre ab gran fogositat als falsos federalistas que no tenen escrúpuls en fer el jòch dels partits centralistas.

Altres *meeting* important tingué lloch el passat dissapte al Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou, ahont l'«Aplech Catalanista» hi feu la visita qu'havia anunciat. Parlaren els senyors Ribé, Sans y Rosell, Roig y Pruna, Serrat y Quinquer, president del Ateneu, explicant eloquentment la doctrina autonomista y combatent el barbre servey obligatori. Tots foren aplaudidissims per la immensa gentada que assistí al acte, predominanthi sobre tot l'element obrer.

Mals vents corren entre'ls catalanistas ab motiu de la vinguda aquí d'una altíssima personalitat, puig sembla que *alguns* que al Catalanisme l'han fet servir d'escambell pera pujar y ocupar càrrechs, estan disposats a fer certs actes d'acatament inconcebibles que, a no donar el crit d'alerta'ls catalanistas veritables, podrien comprometre nostra causa.

Fet y fet, serian uns moments decisius, puig se donaria la ocasió de poder treure de nostre camp tot allò que sia impur y ab sas emanacions pestilentas empesti la diàfana atmosfera de nostres ideals.

Cal mantenir ben ferma la nostra bandera, que no deu tòrsers jamay pera fomentar las ambicions, las conveniencias ni las ridiculas vanitats de quatre sobrevinguts que com a ùnich argument justificatiu de sa equivocada actitud sols podrien alegar els respectes que l'autonomisme català deu a las nostras entitats econòmicas y mercantils. Donchs bé: aqueixos respectes res signifiquen devant de las reivindicacions de Catalunya y de la conseqüència del Catalanisme, que pesan molt més sobre la conciencia del poble barceloní, com quedà demostrat palpablement en las darreras eleccions de diputats a Corts.

JOVENTUT s'apressa a donar el crit d'alerta, conseqüent ab son criteri de sempre, que no's doblega a imposicions ni a conveniencias.

A propòsit dels 50,000 duros que'l govern preté fer pagar a nostra Diputació provincial pera que pugui inaugurar l'hospital clínic durant la estada á Barcelona d'una enlaurada personalitat, *La Veu de Catalunya* comenta oportunissimament el que hagin sigut varis diputats provincials *precisament republicans* els que primer han apoyat la proposta del govern.

Diu *La Veu*:

S'està preparant ab tota activitat el programa de la visita que desde Madrid ens anuncian ja fa quatre o

cinch anys. Fins ara s'havien limitat a enviar exploradors a inspeccionar com estava'l camí, y al veure que la cosa no's presentava molt planera ho deixavan pera un altre día.

Però d'ensà que desde Madrid varen ajudar al triomf dels *republicans* de llautó pera la representació de Catalunya en las Corts, en la provincia y en el municipi, d'ensà que'ls republicans tenen *majoria*, la cosa ha canviat; sembla que tot siguin facilitats, y tant s'ho creuen, que ja tothom parla de que dintre de pocas setmanas tindrem visita.

Pobres electors republicans! Per això varen elegir aquella colla de *republicans*!

Quina vergonya per aquets republicans y quina vergonya pera'l règimen de Govern actual!

Realment estem en plena *democràcia* (?). Tot va arràn de terra. Lo més alt s'ha posat al nivell de lo més baix.

¿Això són republicans?

No creyem que hi calguin més comentaris.

En Lerroux s'ha portat com un... Lerroux, denunciant suposats atachs a la *madre patria* per part dels regionalistas que combaten el servey obligatori. A un orador regionalista l'ha acusat d'haver calificat de disfressa l'uniforme dels soldats...

En Lerroux en això de disfressas hi entén, y es clar, l'home's dol de que no se'l hagi anomenat a n'ell, que tot l'any va disfressat de lliberal.

Val més que calli y que se'n vagi a l'Argentina.

El prop passat diumenge, dia 13, tingué lloch la junta general extraordinaria pera la elecció de las personas que deuen desempenyar els càrrechs del Consell d'administració de la Societat «La Renaixensa» (diari), vacants per dimissió dels individus que'ls ocupavan. Y ocorregué lo següent:

La candidatura formada pels senyors Valls, Escubós, Durán, Uya y Matas tingué, pera cada un, 398 vots justos. Y l'altra, composta dels senyors Folguera, Roca, Arderiu, Escat y Colomer, tingué 403, 389, 403, 393 y 403 vots pera cada un de dits senyors respectivament.

Resultat, que d'aquests últims, *els presents* Roca y Escat no's volgueren votar a si mateixos, y que'ls senyors Valls, Escubós, Matas y Uya's votaren a si mateixos com un sol home. O sia, que aquests últims quatre senyors tingueren un excés de delicadesa.

¿Comentaris? Nosaltres no'n farem: que'ls fassin nostres llegidors.

En el teatre de las Arts se celebrà'l quart y darrer concert de la serie organísada pel

mestre Crickboom, la nit del 10 del corrent. La senyora Kleeberg, de qui ja parlarem en el número anterior, executà un escullidíssim programa, compost d'una *Sonata* (op. 25) de Chopin, quals temps (*allegro maestoso*, *scherzo*, *largo* y *finale*) digué admirablement, y ademés diferents pessas de Schumann, Schubert y Mendelssohn, essent molt aplaudida en totes ellas.

Juntament ab el mestre Crickboom, la Kleeberg executà la *Sonata en do menor*, de Beethoven, pera piano y violí, *Sonata* que valgué a abdos concertistas grans ovacions. El mestre Crickboom, particularment, s'hi mostrà'l gran violinista de sempre.

Dugas sessions celebrà l'«Associació Wagneriana» la setmana passada: l'una la nit del 11, conferència a càrrech de l'Adrià Gual; l'altra la tarda del 13, audició de *trios* de Beethoven.

En Gual, en sa conferencia, qual titul era *L'art escènich y el drama wagnerià*, va demostrar sos profonds coneixements del tema que desenrotllava, perque en Gual es dels pochos qu'en qüestions de teatre tenen autotitat y competencia. Las sevas prop passadas campanyas teatrals ne són una garantia. Fou molt aplaudit pels socis de la «Wagneriana».

L'audició de *trios* de Beethoven fou la més interessant de totes las que s'han celebrat fins avuy a la «Wagneriana». S'executaren el *Quarl Trio en si bemol major*, qual segón temps (*adagio*) fou molt ben dit pels senyors Domènech (piano), Munner (violí) y Dini (violoncel); las *Deu variacions en sol major*,

y el magnífich *Sisè Trio*, que valgué als artistes esmentats una xardorosa ovació. Aquest *Trio*, de grans dificultats de dicció y execució, es un dels més famosos de Beethoven.

Publicacions rebudas:

Acta de la sessió pública celebrada en el «Ateneo Barcelonès» el 15 d'octubre de 1903. Conte l'acta de la sessió, la memoria del secretari y el discurs del president en Joan Maragall en el que's fa un magnífich «Elogi de la Paraula», com ja saben nostres lectors puig ens en ocuparem oportunament.

Agna-Maria, llegenda del temps de la guerra dels Segadors (1640-1647), per Pompeyus Gener. La Biblioteca «Nova Catalunya» ha publicat, ab el caràcter d'extraordinari, aquest volúm de doble número de pàginas que'ls altres, contenint la dita obra de nostre company. Preu, 50 cèntims.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 233

TAPAS

pera la enquadernació de JOVENTUT

Els subscriptors y lectors que conservin complerta la colecció dels números publicats durant l'any 1903, poden remetre-la a aquesta Administració, que s'encarrega de ferla enquadernar pel preu de 3 PESSETAS, ab las artísticas tapas expressament confeccionadas pera'l volúm IV de JOVENTUT.

Las tapas soltas se facilitan al preu de 2'50 PESSETAS.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors. — No s'admeten els que no sían inèdits. — No's tornan els originals. — Se donarà compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.....	8	Pessetas.
» Mitj any.....	4'50	»
» Trimestre.....	2'25	»
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA. Un any.....	9	»
EXTRANGER: Un any.....	10	Franchs.
Número corrent.....	20	Cèntims.
» atrassat, ab folletins.....	40	»
» » sense folletins.....	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.